

Presidential Communications Office

Presidential News Desk

SPEECH OF
PRESIDENT RODRIGO ROA DUTERTE
DURING THE
INAUGURATION OF THE BAHAY PAG ASA PHASE 2, MARAWI CITY

[Delivered at Phase 2, Brgy. Mipaga, Marawi City, Lanao del Sur | 28 February 2018]

Salamat po. Kindly sit down. Sa kurtesiya ninyo, maraming salamat po.

Meron po akong isang speech pero ---Nandito naman pero kulang. I'd like to express myself, what is really in my heart.

Alam mo itong nangyari sa Marawi, masakit 'to sa akin. Hindi ako namumulutika. Ang sinasabi ko lang sa inyo, kung anong nasa isip ko. If you agree, okay. If not, then ---

You know, masakit sa akin kasi dito nag-umpisa ang away at alam mo na taga-rito ang mga ninuno ko noon unang panahon. Kokonti pa lang ang tao sa Mindanao, nandito na po 'yung mga lola ko.

Ngayon, masakit man sa loob ko at ako'y humihingi na sa inyo noon ng taos-pusong... forgiveness. Kasi alam ko na talagang aabot ito sa ganitong gulo.

And I would like to remind everybody na paalala ko sa inyo, about three months before, pumapasok na ho po 'yung balita, malakas na. At nagpapasahan na dito 'yung mga baril at harap-harapan na. Doon banda sa main area.

At kaya naman, ako'y nagwa-warning every now and then baka it will surprise you na sinabi kong huwag ninyong gawin sa Mindanao kasi mapipilitan akong mag-declare ng martial law. Ilang beses ko inulit-ulit 'yan. Nagmamakaawa ako, huwag.

Kasi ito ang lugar ng mga ascendants ko at nung eleksyon nga, ang pinaka-mabigat na boto galing dito. Kasi alam ko na alam ninyo na kapatid ninyo ako sa dugo. Gaano man kakonti, may Maranao ako sa katawan ko.

Kaya sabi ko, please forgive me but I have to do it. Alam mo, prankahan. 'Pag nagkagulo ang isang lugar sa Mindanao, Luzon o Visayas, at ako'y walang ginawa at ako umuupo sa p*** ko diyan sa Malacañan, either tanungin ako ng sundalo, "Alam mo, gusto mo makipag-away o hayaan mo ang Pilipinas lulutang?"

And they will --- Magku-coup d'etat talaga 'yan. That's the reality. Nandito man sila. Sabihin ko sa inyo, as the Commander-in-Chief, naghihintay na lang ng order.

But that order must be legal and timely. Hindi lang basta ako ma --- iisipin ko lang magma-martial law ako, wala naman akong gawin at nagpapatayan na dito, inaagaw na 'yung teritoryo ng Pilipinas sa mga Maute pati ISIS.

Wala akong samang loob sa inyo. Hanggang ngayon, kinalimutan ko na 'yun. Galit ako sa mga taong taga-labas at pumunta dito para udyukin ang mga Moro na lumaban sa gobyerno at makipag-away.

At ang dala-dala nila, hindi naman relihiyon. Ginagamit lang nila ang relihiyon. Ang alam lang nila, alin man doon sa lugar sa Middle East hanggang ngayon, sira ang Middle East at nawalaan na sila ng pwesto, pumupunta dito at maghanap naman ng away. Walang alam 'yan kung hindi magpatay ng tao at magsira.

Ngayon, mapipilitan ako gamitin ang lahat ng pwersa ng Pilipinas because kung hindi, lalaki at hahaba ang giyera. Alam ko na masama ang loob ninyo. Alam ko na maski na papano, meron kayong sugat dahil nga ang gobyerno, nakipag-away diyan mismo... dito sa Marawi at maraming nasira na bahay.

Kaya naman, sinabi ko sa inyo right after the war, rehabilitation will [always?] start immediately. Kaya kita mo 'yung mga sundalo ko, 'yun ang nakipag-away ng mga Maute pati terorista at sila nga 'yung nagpagod na maibalik ang mga tahanan ninyo. [applause]

You can [see?] the sincerity of government at least sa panahon ko, maniwala kayo kasi Maranao ang Presidente. Sinasabi ko na sa inyo 'yan.

'Yang BBL na 'yan titingnan namin, lulusot 'yan. Talagang sabi ko, pagkatapos niyan, if it's earlier than 2020, 'pag meron federal at bagong presidente which would call for an election, I will step down by 2020. Hindi ko na hintayin 'yung 2022.

Basta, mabuo 'yan kasi ayaw nila 'yung iba. Sabi nila, "Si Duterte gusto lang niya na maipasa 'yung federal pati BBL kasi gusto niyang mag-diktador. Gusto niya..."

Matanda na po ako. Wala akong ambisyon na ganun. Gusto ko ng [makapagpahinga]. Kung maari lang, dito maganda 'yung lugar. Gusto mo ng ulan, dadating 'yung ulan. 'Pag ayaw mo naman mag-ulan, pupunta ka dito bibigyan ka naman maraming tubig. Hindi ka makaka-take-off.

Ako lang nga ang pumupunta dito na Presidente, [gabing-gabi], 10 nag-te-take-off ako. Para dito sa... para makita ng mga sundalo na sabay-sabay kaming mamatay at ayaw kong makipagpatayan.

Kaya nakita namin 'yung gaano --- saan ka makakita ng giyera umabot ng five months? It's because, sabi ko: Librehin ninyo 'yang mga shrine. Kung maari, huwag ninyong bombahan kasi

those are, you know, holy shrines. At maraming repercussions 'yan. Magdating 'yan doon sa Middle East.

Kaya ko tumawag na doon sa kanila, Emir, sa Qatar, sabi ko na: Ayaw ko. Ayaw ko sana talaga. Pero mapipilitan ako dahil marami itong mga salbahe na wala namang relihiyon.

Hindi naman sumusunod sa anong tinuturo ng Islam. Alam naman nila talagang masama pumatay ng tao, pumapatay ng bata. Sisirain mo 'yung mga --- na walang ka-kwenta-kwenta. They just say that death to the infidel. Pwede ba 'yan?

Eh demokrasya tayo. Dapat magkaisa. Ngayon, maraming presidente na nagsabi, bigyan kayo dito, bigyan... O ako ngayon, tinototoo ko. O, sige.

Gusto ninyo talaga? O, BBL muna. Ngayon kung may framework na ng a federal, bago i-finalize 'yan ipasok natin ang gusto ninyo.

Ano ba ang setup ninyo? Maranao region, Maguindanao region, Iranun? O kayong mga Iranun, nandoon naman talaga kayo palagi sa --- marunong kayo ng... O kay Misuari doon sa ano.

O kung ayaw ninyo makipaghalo, eh 'di kanya-kanyang region tayo. Ang ibinibigay lang dahil dito sa bagong batas siguro is 'yung anong makukuha ninyo sa ilalim ng lupa inyo 'yan. Kung anong matatagain diyan inyo 'yan.

Magka... Magbayad lang kayo ng buwis ka --- ang sweldo ko pala tablahin ninyo? [laughter and applause]

Ang ibayad ko dito kung sinong mag-alaga --- meron pang mga NPA 'yang y*** na 'yan. Wala namang ka-kwenta-kwenta. Totoo. Ay sus.

Surrender nang surrender tapos lumalaban, ngayon surrender. T*****. Mas bright pa sa iyo. At ang... Mabuhay --- mabuhay na lang ang mga rebeldeng Islam, MI, MN, at least sumusunod ng Diyos. Itong mga p***** i***** NPA na ito anong sinusunod? Sinong Diyos nila? Tao. Sino? Si Sison. Magpakamatay ka diyan sa p***** i***** 'yan? Magpakamatay ka kay Allah kung panahon, kung tama, may rason.

Huwag naman 'yang basta pupuntahan tayo ng dayo dito sabihin na lang na, "ano bang kasalanan natin?" O ngayon nandiyan 'yan at least temporary.

Nabuhusan na itong Land Bank, buhusan namin, diyan kayo maghiram na para i-rebuild ninyo 'yung inyong commercial centers. Sirain na ninyo 'yan. Hindi na nadadala ng ano 'yan. Sirain ninyo tatal malawak ang ano eh, malawak ang Lanao.

Huwag na kayong magpataas ng building kasi nandoon nagtatago 'yung sniper eh. Kalokohan 'yan. Dito lang sa baba. Malawak eh. Iyang matataas na building pwede lang 'yan like New York, 'yung mga San Francisco 'yung lugar, Manila. 'Yung mga lugar na mahal masyado 'yung lupa tapos wala ng space, kaya paakyat.

Eh bakit kayo diyan nagko-contest ng pataasan? Eh samantalang pwede namang --- na hindi masyadong magastos. Magpundar nang mataas.

Kaya pala sabi ko, “bakit maraming mataas na building dito?” Iyon pala ‘yon ang mga g*** nag --- mag-sniper. Karami kong patay na sundalo pati Maranao. Kagustuhan ko ba ‘yan?

Akala niyo gusto akong pumatay ng Maranao? Akala ninyo nakangisi --- nakangiti ako noon dito? Hindi nga ako tumatawa maski sa Davao eh. Masakit eh. Masakit na, tapos dito pa ako pinakamataas na boto about 74, nag-wallop ako. Talo ‘yung Ilonggo nga si [speaks Ilonggo]. Landslide diri.

So pasalamat tayo ah kay Secretary of Defense, si General Bautista, si General Galvez, lahat ng mga mahal kong opisyal pati sundalo ko. Sundalo ko sila kasi ako ang Commander-in-Chief.

Kaya ako lumilipad... This would be about my 10th visit because I love to be with you. Eh ‘di kung mamatay sila, kasali na rin ako. ‘Yan ang Commander-in-Chief. Kasali ka magpakamatay ka sa sundalo mo. Pero hindi sabihin na may galit ako na makipag-away ako sa inyo hanggang ngayon, susmaryosep.

You know, forget it. Let’s try to build ‘yung Marawi at least sa panahon ko. May three years and a half pa ako. Magbuhos ako ng pera dito. Maghiram kayo. Tapos kung ayaw ninyong bayaran eh ‘di maglipat kayo doon sa Lanao del Norte.

Ano lang ‘yan --- ang ekonomiya is pera. Pera-pera lang talaga ang mundo. Totoo ‘yan. Walang pera... Pero try to --- try to build Marawi lalo na sa next generation. Ito si Dabs Mamarao, brod ko ‘to. Classmate ko na sa San Beda, brod ko pa sa fraternity. Isa rin itong pumalo sa akin noon. Nauna eh.

Ito ‘yung Maranao na walang awa rin sa kapwa niya Maranao noon. P****, lamat na lamat ‘yung... Alam mo na-ospital ako talaga, tatlong araw. Sarado, bugbog. Nauna ‘yung Maranao nag-bugbog sa akin. P*****. [laughter] Totoo, mara...

Pinakaraming Maranao --- pinakamaraming Muslim na college --- San Beda. Maraming Moro diyan. Maraming Moro diyan. Kami pati si itong --- si Dan Macarambon, brod namin ‘yan, isa pa rin ‘yan.

So ah magpasalamat ako sa sundalo. Thank you for your sacrifice. Kita mo tapos na ang giyera, walang ginawa, ayusin na naman. So tulungan ninyo na hindi naman... Huwag kayong maniwala diyan.

Ang abutin diyan giyera lang. Maawa ako sa mga bata. Na-trauma eh. Maglaki sila, ano ba itong buhay na ‘to --- ano ba itong mundong ito. Ayusin natin ito.

Before I end, I’d like to also to publicly acknowledge ang utang na loob natin sa Filipino Chinese Business Club. [applause]

Sa mga... si Sunatay, the sister, sa kanilang philanthropic efforts. Ma'am, maraming salamat in behalf of the country. [applause]

At kayong mga kapatid ko na Maranao, I extend to you my hand in peace. Ayaw ko makipag-away talaga.

I am very, very hesitant to use our --- our troops, my troops to fight the Filipino. Mahirap 'yan. Mahirap 'yan. Using your troops to fight against the people.

Maghanap na lang tayo ng ibang away. Meron ba diyan na pwede nating --- China medyo kaibigan natin. Ang America --- Pero let me remind you, 'yung West Philippine Sea. Nandiyan si Delfin Lorenzana pati si... si General Guerrero pati si General Esperon.

Nag-bilateral kami, ang Chinese, dito kami. Sinabi ko talaga harap-harapan. Baka sabihin niyo wala akong ginagawa.

Sinabi ko, nandito ako, paalamin sa iyo na pupunta ako diyan sa Spratly kasi I will dig oil.

Tapos sabi ng Chinese, si Xi Jinping, pag-usapan na lang natin. Sabi ko, "No kasi amin 'yan."

Sabi niya, alam mo kasi baka magkagulo. 'Yung pag gulo, 'yan ang ibig sabihin niyan, giyera 'yan. So sabi ko "Okay. Pwede ba natin pag-usapan balang araw, at least sa panahon ko?"

Sabi niya, pwede. So ngayon itong mga iba gusto nila magpunta ako, magpadala ako ng sundalo. Anak ng...

I will not go into a battle and --- a battle which I cannot win and the consequence would be a massacre of my soldiers. Huwag ngayon. [Ayaw?] ko lang. Sabi ko... tapos ngayon, sabi nila, o sige, joint exploration na tayo. Kita mo. Eh kung inasar ko noon, pinagpu-p***** i** ko sila, walang mangyari.

Ngayon offer nila joint exploration 'di parang co-ownership. Parang dalawa tayong may-ari niyan. Eh 'di mas maganda 'yan kaysa away.

Alam niya hindi tatagal eh, bibigay talaga sila. Ayaw nila ng gulo kasi magka-giyera lang.

Dito naman sa west side, if you look at the map of the Philippines, your right side is the east, your left side is the west.

So dito sa eastern niyan, Philippine Rise, 'yan atin talaga 'yan. May pinadala ako na doon na Marines, isang batallion. Sinabi ko talaga: Walang mage-experiments na diyan hangga't wala silang permiso galing sa akin but the Armed Forces will have to recommend it.

Otherwise, no. I will not allow fishing, I will not --- Magka-giyera tayo.

Basta 'yung diyan, ang ano 'yang sa ating economic zone and ating territorial pati na 'yung...

Alam mo kasi, kung ito ‘yung lupa, nakaganun, sa ilalim niyan, nandiyan pa rin ‘yung lupa sa tubig, ‘yung parang kantil sinabi nila, continental shelf ‘yan.

So sa ilalim niyan, bukid ‘yan. Ito lang ‘yung lumutang.

Kaya kung hanggang saan ‘yan, kung bukid, eh ito ‘yung Pilipinas, paganun tapos tubig na dito, ‘pag umabot doon sa San Francisco, atin ‘yan. T*** i***** ‘yan. [laughter] Kunin natin.

Sabihan natin mga Amerikano, “Huwag kayo mag-loko-loko diyan.” Inom muna tayo tubig. Malinis man kamay ko. [laughter]

So maligaya ako at nakita ko ‘yung mga --- walang ano ha, walang... walang... mag-honor system tayo, kayong mga sundalo.

May honor ba tayo? [soldiers answer: Yes, sir.] Lakasan mo. May honor ba tayo? Sinong nagbi-birthday ngayon? [applause]

Sino pa? Babae na pulis maski hindi birthday basta maganda, sino? [laughter] Mga g*****, g*****, nagbibiro lang ako diyan.

[Birthday niya? Classmate mo? Nurse ka? Hindi? Nanay ko (teacher?)]

Kasi itong dalawa. Saan na ‘yung naka-uniporme? Mag-ano sila, mag-training. Wala pa palang training itong mga nurse ko eh.

Kaya itong isa, huwag ka lang magalit ha. Eh babae. Na-assign sa Sta. Ana Police Station, kay ‘yung Sta. Ana Davao.

Eh nag-raid ito si Rowena, ‘yung Ilocana na taga-Cagayan. Eh maldita masyado ‘yun. Nag-raid siya. Noong nagputok na, papakpakpak, itong aking aide, ‘yung may dala-dala ng [Galil?] ko, tumakbo doon sa jeep, bumalik doon sa --- ‘Di nagalit si Rowena. U*****...

Tapos, sabi niya, “Nurse man ako ma’am, hindi man ako criminologist.” [laughter]

P***, patay. Kaya ‘pag [unclear] ito... pero siya sabi ko, “Dalhin mo lang baril ko ha kasi walang sling.”

So hindi naman para sa inyo ‘yan eh, para sa mga NPA ‘yang y*** na ‘yan. [laughter]

So maligaya ako kasi ang pangako ko, we will rebuild Makati --- ah Marawi... [applause] Marawi kasing ganda.

Hintay lang kayo. At least may... magkahirapan ninyo, meron kayong a roof above you.

Hindi na masyadong maganda pero bumalik kayo sa negosyo at ang DTI willing to lend you mga 300 per family. Billion ‘yan pero ‘yan ang... ‘yan ang ano natin para magsauli ‘yung ano, ang

kalooban natin pati give you time to build again and make Marawi of Lanao del Sur a great city again.

Maraming salamat po. [applause]

--- END ---

Source: PCOO-PND (Presidential News Desk)